

بازنمایی تجربه‌ها و الگوهای تأثیر گذاری مهارت‌های نرم

بر حرفه‌گرایی آموزشی

(تاریخ دریافت ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ تاریخ تصویب ۱۴۰۳/۱۱/۱۲)

دکتر مریم اسلام پناه

استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه

مریم کاظمی^۱

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه

چکیده

هدف مطالعه حاضر بررسی تأثیر مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا در قالب یک روش ترکیبی (کیفی و کمی) طراحی شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل معلمان شهر ایلام بودند. در بخش کیفی، ۱۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و در بخش کمی، ۶۰ نفر از طریق نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از مصاحبه و پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه و مقدار آن ۰.۹۳ به دست آمد که نشان‌دهنده دقت بالای ابزار اندازه‌گیری بود. داده‌های حاصل از این پژوهش با نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که مهارت‌های نرم، از جمله ارتباط مؤثر، همدلی و کار گروهی، تأثیر قابل توجهی بر حرفه‌گرایی آموزشی دارند. معلمان با احاطه بر این مهارت‌ها قادرند فضایی حمایتی و تعاملی برای دانش‌آموزان فراهم آورند که این امر در نهایت به بهبود یادگیری و افزایش مشارکت آن‌ها منجر می‌شود. علاوه بر این، مهارت‌های مدیریت زمان و حل تعارض به معلمان کمک می‌کند تا به طور مؤثر با چالش‌های روزمره مواجه شوند و کیفیت آموزش را ارتقاء دهند. در نهایت، تقویت این مهارت‌ها نه تنها به رشد حرفه‌ای معلمان کمک می‌کند، بلکه تجربه یادگیری دانش‌آموزان را نیز به طور چشمگیری بهبود می‌بخشد.

واژگان کلیدی: تجربه‌ها، الگوهای تأثیرگذار، مهارت‌های نرم، حرفه‌گرایی آموزشی

مقدمه

مهارت‌های نرم به عنوان مهارت‌هایی که به تعاملات اجتماعی، ارتباطات و رفتارهای فردی مربوط می‌شوند، نقش برجسته‌ای در حرفه‌گرایی آموزشی ایفا می‌کنند. این مهارت‌ها شامل توانایی‌هایی مانند ارتباط مؤثر، همدلی، کار گروهی، مدیریت زمان و حل تعارض هستند. در دنیای امروز، توجه به این مهارت‌ها به ویژه در حوزه آموزش، بیش از پیش مورد اهمیت قرار گرفته است [۱].

یکی از ابعاد کلیدی تأثیر مهارت‌های نرم، توانایی ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان و همکاران است. معلمان با استفاده از مهارت‌های ارتباطی می‌توانند محیطی حمایتی و صمیمی ایجاد کنند که در آن دانش‌آموزان احساس راحتی کنند و بتوانند به راحتی با معلم و یکدیگر ارتباط برقرار کنند. این نوع از ارتباط نه تنها به یادگیری بهتر دانش‌آموزان کمک می‌کند، بلکه باعث افزایش همکاری و مشارکت در کلاس درس می‌شود. برای مثال، معلمانی که توانایی گوش دادن فعال را دارند، می‌توانند نیازها و نگرانی‌های دانش‌آموزان را بهتر درک کرده و پاسخ‌های مناسبی ارائه دهند که منجر به بهبود فرآیند یادگیری می‌شود [۲].

همدلی نیز یکی دیگر از مهارت‌های نرم است که تأثیر زیادی بر حرفه‌گرایی آموزشی دارد. معلمانی که وضعیت عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان خود را درک می‌کنند، به راحتی می‌توانند با آنها ارتباط برقرار کرده و فضایی ایجاد کنند که در آن دانش‌آموزان احساس امنیت و حمایت کنند. این امر به ویژه در مواقعی که دانش‌آموزان با چالش‌های شخصی یا تحصیلی مواجه می‌شوند از اهمیت بیشتری برخوردار است. معلمان همدل می‌توانند با درک

احساسات و نیازهای دانش آموزان، راهکارهای موثری برای کمک به آنها ارائه دهند و در نهایت حس تعلق و ارزشمندی را در آنها تقویت کنند[۴].

کار گروهی و همکاری نیز بخش دیگری از مهارت‌های نرم هستند که بر حرفه‌گرایی آموزشی تأثیر دارند. معلمان که می‌توانند به خوبی با یکدیگر همکاری کنند، می‌توانند تجارب و منابع خود را به اشتراک بگذارند و محیطی متعادل و همگرا برای یادگیری ایجاد کنند. این نوع همکاری باعث می‌شود که معلمان بتوانند برنامه‌های درسی و آموزشی را به شکلی خلاقانه‌تری طراحی کنند و در نتیجه به یادگیری دانش آموزان کمک شایانی کنند. علاوه بر این، همکاری میان معلمان و والدین نیز می‌تواند موجب تقویت آموزه‌های یادگیری در خانه و مدرسه شود[۳].

مدیریت زمان از دیگر مهارت‌های نرم است که در حرفه‌گرایی آموزشی بسیار حیاتی است. معلمان با مهارت‌های خوب مدیریت زمان می‌توانند برنامه‌های درسی خود را به درستی برنامه‌ریزی کرده و به سمت اهداف آموزشی پیش بروند. این مهارت می‌تواند به معلمان کمک کند تا زمان‌های کلاسی را بهینه کنند و از فرصت‌های یادگیری حداکثر استفاده را ببرند. همچنین، توانایی تنظیم اولویت‌ها به معلمان این امکان را می‌دهد که در شرایط فشار و تضاد زمانی، تصمیمات مناسبی بگیرند و به وظایف خود به طور مؤثر رسیدگی کنند. حل تعارض نیز یک مهارت نرم ضروری در حرفه‌گرایی آموزشی است. در هر محیط آموزشی، تضادها و چالش‌هایی ممکن است بوجود بیاید[۵]. معلمان با توانایی‌های حل تعارض می‌توانند به طور مؤثری اختلافات را مدیریت کرده و به توافقاتی برسند که برای همه طرفین رضایتبخش باشد. این مهارت موجب ایجاد محیطی سالم و سازنده در کلاس درس می‌شود و

به جای افزایش تنش، بر حل مشکلات تأکید می کند. مهارت های نرم به عنوان عوامل مؤثر در ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری شناخته می شوند. این مهارت ها نه تنها بر بهبود ارتباطات و همکاری ها تأثیر می گذارند، بلکه به معلمان کمک می کنند تا با چالش ها و پیچیدگی های محیط آموزشی بهتر کنار بیایند. در نتیجه، تقویت مهارت های نرم نه تنها منجر به افزایش بهره وری آموزشی می شود، بلکه تأثیر مثبتی بر روند حرفه ای شدن معلمان و بهبود تجربه یادگیری دانش آموزان خواهد داشت. از همین رو در این پژوهش به بررسی بازنمایی تجربه ها و الگوهای تأثیر گذاری مهارت های نرم بر حرفه گرایی آموزشی پرداخته شده است.

بخش اول: چارچوب نظری پژوهش

بازنمایی تجربه ها و الگوهای تأثیر گذاری مهارت های نرم بر حرفه گرایی آموزشی، موضوعی است که به بررسی رابطه میان این مهارت ها و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری پرداخته و نقطه نظرهای مختلفی از جامعه شناسان را در این زمینه مدنظر قرار می دهد [۶].

مهارت های نرم به مجموعه ای از توانایی ها و رفتارهایی اشاره دارد که ارتباطات فردی، همکاری و حل مسئله را تسهیل می کنند. این مهارت ها شامل ارتباطات مؤثر، کار گروهی، انعطاف پذیری، مدیریت زمان و مهارت های بین فردی هستند. در حوزه آموزش، معلمان و مربیان نیاز دارند که علاوه بر تسلط بر محتوای علمی، این مهارت ها را نیز در خود پرورش دهند تا بتوانند در فرآیند یاددهی و یادگیری تأثیر مثبت تری داشته باشند. از دیدگاه جامعه شناسان، آموزش نه تنها یک فرآیند انتقال دانش است، بلکه یک فرآیند اجتماعی نیز محسوب می شود. به عبارت دیگر، در محیط های آموزشی، افراد با یکدیگر تعامل دارند و این تعاملات به شکل گیری هویت ها و روابط اجتماعی کمک می کند. بنابراین، مهارت های نرم در

توسعه روابط مثبت میان دانش‌آموزان و معلمان نقش اساسی ایفا می‌کنند. ایمان دارم این روابط می‌تواند منجر به ایجاد یک فضای آموزشی مساعد و پربار شود که در آن یادگیری به شکل بهتری انجام شود [۷].

نظریه‌های جامعه‌شناختی مانند نظریه تعامل نمادین می‌توانند به درک تأثیر مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی کمک کنند. این نظریه بر این باور است که معنای امور اجتماعی از طریق تعاملات انسانی شکل می‌گیرد. بنابراین، معلمان با استفاده از مهارت‌های نرم خود می‌توانند به ایجاد روابط معنی‌دار با دانش‌آموزان بپردازند و این امر باعث تقویت احساس تعلق و انگیزه در آن‌ها خواهد شد. [۵]

به علاوه، نظریه‌ای مانند نظریه سرمایه اجتماعی نیز می‌تواند به روشن ساختن اهمیت مهارت‌های نرم بپردازد. سرمایه اجتماعی به شبکه‌ها و روابطی اشاره دارد که افراد و گروه‌ها را به هم متصل می‌کند. در محیط‌های آموزشی، داشتن مهارت‌های نرم به معلمان این امکان را می‌دهد که شبکه‌های قوی‌تری از ارتباطات با دانش‌آموزان، همکاران و والدین ایجاد کنند. این روابط باعث می‌شود که معلمان بتوانند به‌طور مؤثرتری دسترسی به منابع و حمایت‌های اجتماعی داشته باشند که برای بهبود کیفیت آموزشی ضروری است. نقش مهارت‌های نرم در حرفه‌گرایی آموزشی به‌طور مستقیم با کیفیت یادگیری و یاددهی مرتبط است. معلمان که توانایی‌های ارتباطی و بین‌فردی قوی‌تری دارند، قادر به ایجاد دوره‌های یادگیری جذاب‌تر و مؤثرتر برای دانش‌آموزان خواهند بود. این عوامل نه تنها بر عملکرد فردی معلمان تأثیر می‌گذارد بلکه به شکل‌گیری یک هوش جمعی در کلاس درس نیز کمک می‌کند که موجب پیشرفت فردی و جمعی می‌شود [۷].

بنابراین، می توان نتیجه گرفت که مهارت های نرم نه تنها برای توسعه حرفه ای معلمان حیاتی هستند، بلکه به ایجاد فضای آموزشی مثبت و مؤثر نیز کمک می کنند. پیشرفت در این مهارت ها می تواند به بهبود روابط، افزایش انگیزه و در نهایت بهبود عملکرد آموزشی منجر شود، که این خود به حرفه گرایی آموزشی مدد خواهد رساند.

بخش دوم: پیشینه پژوهش

کرمی نژاد (۱۴۰۳)، مهارت های نرم مترادف کلمه "مهارت های فرد" هستند. این اصطلاح آن دسته از ویژگی های شخصی را توصیف می کند که نشان دهنده سطح بالایی از هوش هیجانی است. مهارت های نرم شامل مهارت های بین فردی نیز می شود که شخصیت یک فرد و روابط بین فردی او را با دیگران نشان می دهد. داشتن مهارت های نرم با ارزش ترین ابزار در قرن بیست و یکم برای رسیدن به موفقیت است. در همین راستا هدف پژوهش حاضر بررسی نقش مهارت های نرم در فرآیند آموزش معلمان می باشد.

روش شناسی پژوهش: این تحقیق از نوع تحقیقات بنیادی نظری و روش اجرای آن به صورت مطالعات کتابخانه ای و تحلیلی و توصیفی است.

یافته ها: یافته ها نشان می دهد که هدف از آموزش، ساختن انسان های خوب با مهارت و تخصص است. انسان های روشنفکر می توانند توسط معلمان پرورش یابند بنابراین آموزش ابزاری ضروری برای دستیابی به پایداری در همه عرصه می باشد. معلمان وزن و مسئولیت آموزش را بر دوش می کشند و منبع اصلی دانش و ارزش هستند. برای معلمان، توانایی استفاده از مهارت های نرم مؤثر می تواند باعث ایجاد یا شکستن یک حرفه شود. بدیهی به نظر می

رسد که چنین مهارت‌هایی در کلاس درس اهمیت زیادی دارند، مهارت‌های نرم هنگام کار با والدین، مدیریت و سایر معلمان نیز از اهمیت بالایی برخوردار هستند. چنین مهارت‌هایی می‌تواند اثربخشی معلمان را بهبود بخشد.

نتیجه‌گیری: معلم نقشی حیاتی در جامعه ما و همچنین الگویی برای دانش‌آموزان مدرسه‌ای دارد. آموزش معلمان بر آموزش مدرسه تأثیری مواج دارد. برنامه آموزش معلمان با کیفیت منجر به آموزش با کیفیت مدرسه می‌شود. آموزش معلم نه تنها مسئول بهبود آموزش مدرسه است، بلکه مسئول آماده‌سازی معلمان شایسته، متعهد و حرفه‌ای است که می‌توانند نیازهای نوظهور سیستم و جامعه را برآورده سازند.

واردی و همکاران (۱۳۹۹)، هدف پژوهش حاضر طراحی الگوی حرفه‌گرایی در دانشگاه‌های ایران است. با مدنظر قرار دادن این نکته که مبحث پرداخته شده در این پژوهش نو بوده و نظریات قابل اتکا در مورد آن وجود نداشته است از روش اکتشافی استفاده شد. درواقع طرح پژوهش حاضر از لحاظ نوع داده کیفی بود و بر مبنای نظریه داده بنیاد اجرا شد. نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت هدفمند انجام شده است و تعداد نمونه‌های هدفمند انتخاب شده تا رسیدن به اشباع نظری به ۱۲ نفر رسید و روش رسیدن به خبرگان به‌صورت گلوله برفی بوده است. جامعه آماری در این پژوهش خبرگانی بودند که در حوزه مهارت آموزی و آموزش عالی، تجارب، تحقیقات و سابقه فعالیت داشتند و قابلیت جمع‌آوری داده‌های کیفی عمیق را داشتند. بعد از جمع‌آوری داده‌ها و در قسمت تجزیه و تحلیل از کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی استفاده شد تا نیل به مدل پارادایمی که هدف پژوهش بوده محقق گردد. یافته‌های و استقلال، تجزیه و تحلیل، حاکی از آن است که سرمایه انسانی و توسعه و پیشرفت

بایدار به‌عنوان مقولات علی و توجه به بیرون، گفتمان سازی و همگرایی ریلگذاری قانونی و اکوسیستم حرفه گرایی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر؛ آموزش عالی، راهبردهای آموزش عالی، اهمیت دانشگاه و و تحولات اقدامات با حرفه گرایی به‌عنوان راهبرد؛ در مدل پارادایمی شناخته میشوند. نتایج نشان می‌دهد ایفای نگرش به حرفه گرایی به‌عنوان شرایط زمینه‌ای؛ مسئولیت اجتماعی و ارتقای کیفیت و تحقق پاسخگویی به‌عنوان پیامدهای حرفه گرایی در دانشگاه‌ها قابل احصا هستند.

حاجی‌پور (۱۴۰۳)، هدف این مطالعه، تحلیل کیفی تأثیر آموزش مهارت‌های نرم بر موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاهی بود. این تحقیق کیفی با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۲۴ دانشجوی دانشگاهی در تهران انجام شد. شرکت‌کنندگان به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند تا تنوع لازم برای تحقیق فراهم شود. جمع‌آوری داده‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. مصاحبه‌ها به‌طور کامل پیاده‌سازی شده و داده‌ها با استفاده از تحلیل مضمون مورد بررسی قرار گرفتند تا کدهای باز، محوری و انتخابی شناسایی و مضامین اصلی مرتبط با تأثیر آموزش مهارت‌های نرم استخراج شوند. این مطالعه چندین مضمون کلیدی را شناسایی کرد که بر تأثیر مهارت‌های نرم بر موفقیت تحصیلی تأکید داشتند. از جمله این مضامین می‌توان به بهبود مهارت‌های ارتباطی، افزایش خودآگاهی، مدیریت بهتر زمان و تقویت تفکر انتقادی اشاره کرد. یافته‌ها نشان داد که دانشجویانی که در آموزش مهارت‌های نرم شرکت کردند، انگیزه بیشتری داشتند، استرس کمتری را تجربه کردند و روابط بهتری با همکلاسی‌ها و اساتید خود برقرار کردند که همه این‌ها به موفقیت تحصیلی آنان کمک کرد. تحلیل داده‌ها همچنین نشان داد که این مهارت‌ها به بهبود حل مسئله، تصمیم‌گیری موثر و تاب‌آوری تحصیلی منجر

می‌شوند. آموزش مهارت‌های نرم نقش مهمی در بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان ایفا می‌کند و آنها را برای مواجهه با چالش‌های تحصیلی به‌طور موثری آماده می‌کند. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده اهمیت ادغام توسعه مهارت‌های نرم در برنامه‌های درسی آموزش عالی برای تقویت توسعه همه‌جانبه دانشجویان و آماده‌سازی بهتر آنان برای موفقیت حرفه‌ای آینده است.

بابایی و همکاران (۱۴۰۲)، در این مقاله، به بررسی اهمیت مهارت‌های نرم در دوره ابتدایی و نقش معلمان در تقویت و توسعه این مهارت‌ها پرداخته‌ایم. مهارت‌های نرم شامل مواردی نظیر همکاری، ارتباط موثر، مدیریت خود و احساسات، حل مسئله، و انعطاف پذیری هستند که برای رشد شخصیت و موفقیت در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای بسیار حیاتی هستند. معلمان با رعایت روش‌های آموزشی مناسب، ایجاد فضاهای آموزشی فعال و مشارکتی، و ارائه بازخورد سازنده، می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا مهارت‌های نرم خود را تقویت کنند و آمادگی لازم برای مواجهه با چالش‌های زندگی را داشته باشند. علاوه بر این، تاکید بر ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی، به عنوان بخشی از آموزش، نقش مهمی در تقویت ارتباط‌های انسانی و پایه‌ریزی اخلاقی دانش‌آموزان دارد و باعث می‌شود که آن‌ها به عنوان شهروندان مسئول و متعهد به ارزش‌های اجتماعی به سمت رشد و پیشرفت پایدار بروند. با توجه به نیازها و ویژگی‌های هر دانش‌آموز به عنوان فردی منحصر به فرد، معلمان می‌توانند در این فرآیند با ارائه برنامه‌های آموزشی مناسب و متناسبی، دانش‌آموزان را در راستای توسعه مهارت‌های نرم هدایت کنند. به این ترتیب، معلمان با توانایی‌ها و ابزارهای خود، به عنوان راهنما و مربیانی موثر، می‌توانند به توسعه مهارت‌های نرم دانش‌آموزان کمک کرده و آن‌ها را برای موفقیت

در زندگی آماده سازند. در نتیجه، تقویت و توسعه مهارت‌های نرم در دانش‌آموزان دوره ابتدایی توسط معلمان امری بسیار اساسی و حیاتی است که باعث می‌شود دانش‌آموزان با اعتماد به نفس و مهارت‌های لازم، به زندگی موفقیت‌آمیزی دست یابند.

بخش سوم: تعریف مفهومی متغیرها

بند اول: مهارت نرم

مهارت‌های نرم به مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و توانایی‌هایی اطلاق می‌شود که به افراد کمک می‌کند تا به‌طور مؤثر با دیگران ارتباط برقرار کنند و در محیط‌های اجتماعی و کاری عمل نمایند. برخلاف مهارت‌های سخت که به مهارت‌های فنی و تخصصی مرتبط می‌شوند، مهارت‌های نرم بیشتر به رفتارها، ارزش‌ها و بینش‌های فردی مربوط می‌شوند. این مهارت‌ها شامل توانایی‌های ارتباطی، همدلی، کار گروهی، مدیریت زمان، حل تعارض، تفکر انتقادی و مهارت‌های خودشناسی هستند [۶].

افرادی که مهارت‌های نرم قوی‌تری دارند، معمولاً در برقراری ارتباط با دیگران موفق‌تر هستند و قادرند به‌خوبی با تنش‌ها و چالش‌های محیط کار یا تحصیل کنار بیایند. آن‌ها می‌توانند به‌راحتی نقاط قوت و ضعف خود و دیگران را تشخیص دهند و از این اطلاعات برای بهبود عملکرد فردی و تیمی خود استفاده کنند. به‌علاوه، این مهارت‌ها به آن‌ها کمک می‌کند تا در همکاری با دیگران، ایده‌ها و نظرات مختلف را مدنظر قرار دهند و در نتیجه، پروژه‌ها و کارهای گروهی را با موفقیت پیش ببرند [۹].

در دنیای امروز، داشتن مهارت‌های نرم به عنوان یک عامل کلیدی در موفقیت شخصی و حرفه‌ای شناخته می‌شود. این مهارت‌ها نه تنها در بازار کار ارزشمند هستند، بلکه در ایجاد روابط مثبت و پایدار با دوستان، خانواده و همکاران نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند. به عنوان مثال، همدلی باعث می‌شود تا افراد بتوانند احساسات و نیازهای دیگران را درک کنند و از این طریق به تقویت روابط بین فردی کمک کنند. به همین خاطر، توسعه مهارت‌های نرم به عنوان یک نیاز اساسی در آموزش و پرورش و همچنین در فرآیندهای تربیت حرفه‌ای به‌شمار می‌رود. با توجه به تغییرات سریع محیط‌های کاری و اجتماعی، این مهارت‌ها به افراد کمک می‌کنند تا خود را با شرایط جدید وفق دهند و به رشد و پیشرفت خود ادامه دهند [۱۰].

بند دوم: حرفه‌گرایی آموزشی

حرفه‌گرایی آموزشی به معنای تعهد عمیق و پایبندی به معیارهای بالای عمل و رفتار در عرصه آموزش است. این مفهوم شامل مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و ویژگی‌های شخصی است که نشان‌دهنده‌ی همت و مسئولیت‌پذیری معلمان و مربیان نسبت به یادگیری و رشد دانش‌آموزان است. حرفه‌گرایی آموزشی نه تنها به داشتن دانش و مهارت‌های تخصصی در حوزه تدریس مربوط می‌شود، بلکه به توانایی ایجاد یک محیط یادگیری مثبت، حمایتی و انگیزشی نیز بستگی دارد [۷].

یک معلم حرفه‌ای باید توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان را داشته باشد، به‌طوری‌که بتواند نیازهای عاطفی، اجتماعی و آموزشی آن‌ها را درک کرده و به آن‌ها پاسخ دهد. این امر نیازمند همدلی و توجه به جزئیات در رفتار و احساسات دانش‌آموزان است. علاوه بر این، معلم

باید خود را به‌روز نگه‌دارد و از جدیدترین روش‌ها، تکنیک‌ها و فنون آموزشی مطلع باشد تا بتواند تجربیات یادگیری متنوع و جذابی را برای دانش‌آموزان خود فراهم کند [۱۱].

حرفه‌گرایی آموزشی همچنین به اخلاق حرفه‌ای مرتبط می‌شود. معلمان باید بر پایه‌ی صداقت، احترام و عدالت عمل کنند و به‌عنوان الگوهایی مثبت برای دانش‌آموزان خود به‌شمار آیند. ایجاد روابط متقابل اعتماد و احترام بین معلمان و دانش‌آموزان موجب افزایش انگیزه و یادگیری مؤثر می‌شود. به همین ترتیب، همکاری و تعامل با خانواده‌ها و جامعه نیز می‌تواند بخشی از فرهنگ حرفه‌ای معلم باشد. حرفه‌گرایی آموزشی تنها به تعهد شخصی محدود نمی‌شود، بلکه به تقویت یک سیستم آموزشی پایدار و مؤثر کمک می‌کند. وقتی افراد ملتزم به حرفه‌گرایی در این عرصه عمل کنند، نه‌تنها کیفیت آموزش بهبود می‌یابد، بلکه احساس مسئولیت اجتماعی و همکاری جمعی در یادگیرندگان نیز افزایش می‌یابد. همه این عوامل به ارتقاء سطح علمی و فرهنگی جامعه کمک می‌کند و زمینه‌ای را برای پیشرفت و موفقیت فراهم می‌آورد [۸].

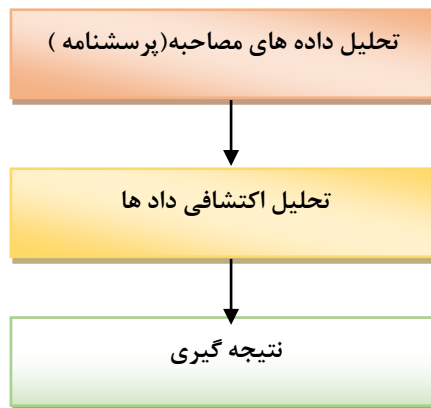
بخش چهارم: سوال پژوهش

بازنمایی تجربه‌ها و الگوهای تأثیرگذاری مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی چگونه می‌باشد؟

بخش پنجم: روش پژوهش

این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا (کیفی - کمی) بود. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی و کمی تعدادی از معلمان بودند. برای نمونه‌گیری در بخش کیفی ۱۰

نفر با روش در دسترس و در بخش کمی ۶۰ نفر با روش تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از مصاحبه با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته شده، استفاده شده است. روایی محتوایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شد. و داده ها با نرم افزار spss تحلیل شدند.

شکل ۱: مراحل تحلیل روش پیشنهادی

بخش ششم: یافته های پژوهش

نمونه این پژوهش در بخش کیفی و کمی، تعدادی از معلمان بودند. در جدول زیر سوالات مطرح شده از افراد مورد نظر پژوهش بیان شده است.

جدول ۱: سوال های مصاحبه

ردیف	سوالات
۱	چگونه مهارت های نرم نظیر همدلی و ارتباط مؤثر می توانند به بهبود ارتباطات میان معلمان و دانش آموزان کمک کنند و در نتیجه یادگیری را تسهیل بخشند؟
۲	تأثیر مهارت های کار گروهی بر همکاری میان معلمان و والدین چگونه است و چه نتایجی می تواند برای ارتقاء فرآیند یادگیری داشته باشد؟
۳	چگونه معلمان می توانند مهارت های حل تعارض را در محیط آموزشی به کار ببرند و این مهارت ها چه نقشی در ایجاد فضای مناسب برای یادگیری دارند؟
۴	چه تجربیاتی از به کارگیری مهارت های مدیریت زمان در کلاس درس وجود دارد و این مهارت ها چگونه به بهینه سازی فرآیند تدریس کمک می کنند؟
۵	به چه صورت می توان دوره های آموزشی و کارگاه هایی طراحی کرد که بر تقویت مهارت های نرم معلمان تمرکز داشته باشد و این مهارت ها را در حرفه گرایی آموزشی ارتقاء دهد؟

جدول ۲: نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای شناسایی مولفه ها

وارایانس تبیین شده	بار عاملی	تعداد شاخص	مولفه ها
۰	۰/۷۷	۱۶	ارتباط مؤثر
۰	۰/۷۹	۱۵	همکاری و کار گروهی
۸۵/۱۹	۰/۶۶	۱۲	مدیریت تعارض و زمان
۰	۰/۸۲	۲۳	آموزش و توسعه مهارت های نرم

وارایانس: نوعی سنجش پراکندگی است. مقدار وردایی با میانگین گیری از مربع فاصله مقدار محتمل یا مشاهده شده با مقدار مورد انتظار می باشد.

طبق نتایج جدول ۲ تاثیر بازنمایی تجربه ها و الگوهای تأثیرگذاری مهارت های نرم بر حرفه گرایی آموزشی دارای ۶۶ شاخص و چهار مولفه ارتباط مؤثر؛ همکاری و کار گروهی؛ مدیریت تعارض و زمان و آموزش و توسعه مهارت های نرم، که به ترتیب بار عاملی آن ها ۰/۷۷، ۰/۷۹، ۰/۶۶، ۰/۸۲ می باشد. که در سطح کوچکتر از ۰.۰۵ معنادار هستند.

نتیجه گیری

مهارت‌های نرم تأثیر عمیقی بر حرفه‌گرایی آموزشی دارند و می‌توانند به بهبود کیفیت یادگیری و تدریس کمک شایانی کنند. در ابتدا، اهمیت ارتباط مؤثر بین معلمان و دانش‌آموزان را نمی‌توان نادیده گرفت. ارتباطات شفاف و مؤثر، به ایجاد یک فضای مثبت در کلاس کمک می‌کند و دانش‌آموزان را ترغیب به ابراز نظرات و سوالات خود می‌کند. این امر نه تنها موجب افزایش اعتماد به نفس آن‌ها می‌شود، بلکه به معلمان نیز اجازه می‌دهد تا نیازها و تطابق‌های آموزشی هر دانش‌آموز را شناسایی کنند. همدلی یکی از ارکان این ارتباط مؤثر است. زمانی که معلمان توانایی درک احساسات و چالش‌های دانش‌آموزان را داشته باشند، می‌توانند روش‌های آموزشی خود را به تناسب نیازهای آن‌ها تنظیم کنند. علاوه بر این، همکاری و کار گروهی در محیط آموزشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شبکه‌های حمایتی میان معلمان، فرصتی برای تبادل تجربیات و بهترین شیوه‌ها فراهم می‌آورد. به عنوان مثال، در دبیرستان‌ها، معلمان می‌توانند برای توسعه برنامه‌های درسی و فعالیت‌های مشترک همکاری کنند. این همکاری می‌تواند با والدین نیز گسترش یابد. ارتباط مؤثر با والدین نه تنها موجب حمایت بیشتر از دانش‌آموز می‌شود، بلکه احساس مسئولیت و ارتباط نزدیک‌تر خانواده‌ها با فرآیند آموزشی را نمایان می‌سازد. مدیریت تعارضات نیز یکی از مهارت‌های حیاتی در حرفه‌گرایی آموزشی است. در هر کلاس، اختلاف نظرها و چالش‌هایی ممکن است میان دانش‌آموزان پیش بیاید. توانایی معلمان در مدیریت و حل این تعارضات به بهبود فضای یادگیری کمک می‌کند. با استفاده از استراتژی‌های مؤثر، معلمان می‌توانند به ایجاد یک محیط مثبت و پذیرای ایده‌ها بپردازند، جایی که همه دانش‌آموزان احساس آزادی و امنیت کنند. این محیط، انگیزه آن‌ها را برای یادگیری و مشارکت افزایش می‌دهد. یکی دیگر از مولفه‌های

مهم، مدیریت زمان است. معلمان باید توانایی مدیریت زمان را داشته باشند تا بهینه‌ترین روش‌ها را برای تدریس به کار گیرند. برنامه‌ریزی مؤثر به آن‌ها کمک می‌کند تا زمان‌های مشخصی را به فعالیت‌های مختلف اختصاص دهند و اطمینان حاصل کنند که دانش‌آموزان در طول کلاس توجه و انگیزه خود را حفظ کنند. این مدیریت به افزایش کارایی آموزشی و بهره‌وری در فرآیند یادگیری ختم می‌شود. آموزش و توسعه مهارت‌های نرم نیز نقشی بی‌نظیر در حرفه‌گرایی آموزشی ایفا می‌کند. معلمان باید در دوره‌های آموزشی شرکت کنند تا مهارت‌های نرم خود را تقویت کنند. این نوع آموزش حتی می‌تواند شامل کارگاه‌های تفکر خلاق، حل مسئله و کار گروهی باشد. به علاوه، معلمان با ایجاد مدل‌های حرفه‌ای، می‌توانند به دانش‌آموزان نشان دهند که چگونه می‌توانند این مهارت‌ها را در زندگی روزمره و در آینده شغلی خود به کار ببرند. مهارت‌های نرم در حرفه‌گرایی آموزشی نه تنها موجب بهبود ارتباطات و همکاری‌ها می‌شوند، بلکه به مدیریت تعارضات و زمان نیز کمک می‌کنند و نیاز به آموزش مداوم این مهارت‌ها احساس می‌شود. با توجه به این مولفه‌ها، می‌توان گفت که مهارت‌های نرم به عنوان یکی از ارکان کلیدی موفقیت معلمان و ارتقای کیفیت تجربه‌های آموزشی در کلاس‌های درس به شمار می‌رود. این مهارت‌ها نه تنها فضای یادگیری را متحول می‌کنند، بلکه زمینه‌ساز توسعه و پیشرفت جامع‌تری در محیط‌های آموزشی خواهند بود.

بازنمایی تجربه‌ها و الگوهای تأثیرگذاری مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی تأثیر دارد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بازنمایی تجربه‌ها و الگوهای تأثیرگذاری مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی دارای ۶۶ شاخص و چهار مولفه ارتباط مؤثر؛ همکاری و کار گروهی؛ مدیریت تعارض و زمان و آموزش و توسعه مهارت‌های نرم بود. و مولفه‌های مذکور به طور معناداری با هم توانستند ۸۵/۱۹ درصد تأثیر بازنمایی تجربه‌ها و الگوهای تأثیرگذاری مهارت‌های نرم بر حرفه‌گرایی آموزشی تبیین نمایند. نتایج این مطالعه با نتایج قبلی همسود بود

(دوگان، ۲۰۲۱). و به این نتایج رسیدند که: مهارت‌های نرم مانند همدلی، ارتباط مؤثر و کار گروهی به معلمان کمک می‌کند تا محیطی حمایتی و مشوق برای یادگیری دانش‌آموزان ایجاد کنند. این مهارت‌ها موجب بهبود تعاملات در کلاس و افزایش انگیزه یادگیری می‌شوند. همچنین، مدیریت زمان و حل تعارض به معلمان امکان می‌دهد تا در شرایط چالش برانگیز به طور مؤثر عمل کنند و بر کیفیت تدریس خود بیفزایند. در نهایت، تقویت این مهارت‌ها باعث ارتقای حرفه‌گرایی آموزشی و بهبود تجربه یادگیری دانش‌آموزان می‌شود.

بنابراین؛ مهارت‌های نرم به عنوان ابزاری کلیدی در ارتقاء حرفه‌گرایی آموزشی عمل می‌کنند و تأثیرات عمیقی بر کیفیت تدریس و یادگیری دارند. یکی از مهم‌ترین ابعاد این مهارت‌ها، توانایی ارتباط مؤثر است. معلمان با داشتن مهارت‌های ارتباطی قوی قادرند از طریق برقراری ارتباط شفاف و مثبت با دانش‌آموزان، فضایی حمایتی و تشویق‌کننده ایجاد کنند. این ارتباط نزدیک باعث می‌شود که دانش‌آموزان احساس امنیت و راحتی بیشتری در ابراز نظرات و سوالات خود داشته باشند. در واقع، این ارتباطات نه تنها درک متقابل را افزایش می‌دهند، بلکه به معلمان این امکان را می‌دهند تا نقاط قوت و ضعف هر دانش‌آموز را شناسایی کرده و آموزش خود را مطابق نیازهای آن‌ها تنظیم کنند.

همدلی به عنوان یک مهارت نرم دیگر، نقش مهمی در حرفه‌گرایی آموزشی ایفا می‌کند. معلمان همدل با درک احساسات و چالش‌های دانش‌آموزان، می‌توانند روابط عاطفی قوی‌تری برقرار کرده و با ایجاد حس فهم و حمایت، انگیزه یادگیری را در آن‌ها افزایش دهند. این همدلی موجب می‌شود که دانش‌آموزان با مشکلات خود بهتر کنار بیایند و از حمایت معلم به عنوان یک راهنما بهره‌مند شوند. به همین ترتیب، معلمان با داشتن این توانایی می‌توانند روند یادگیری را به شکلی تعاملی و جذاب‌تر طراحی کنند. کار گروهی و همکاری نیز از دیگر

مهارت‌های نرم است که تأثیر بسزایی بر حرفه‌گرایی آموزشی دارد. معلمان با توانایی کار در گروه و ایجاد جو همکاری میان خود و همکاران، می‌توانند برنامه‌های درسی و فعالیت‌های آموزشی را به شیوه‌ای مؤثرتر طراحی و اجرا کنند. این همکاری نه تنها در بهبود کیفیت یادگیری کمک می‌کند، بلکه تجارب و منابع مختلف را به اشتراک می‌گذارد و به ایجاد یک شبکه پشتیبانی برای معلمان و دانش‌آموزان منجر می‌شود. تعامل مثبت میان معلمان و والدین نیز می‌تواند به بهبود یادگیری و ایجاد حس مسئولیت بیشتر در خانواده‌ها کمک کند. مدیریت زمان نیز چالشی است که معلمان با آن مواجه هستند و نیاز به مهارت‌های نرم در این زمینه بسیار حس می‌شود. معلمان با توانایی در برنامه‌ریزی مؤثر و مدیریت زمان می‌توانند فعالیت‌های آموزشی را به نحوی سازماندهی کنند که توجه دانش‌آموزان را حفظ کرده و از زمان کلاس به بهترین نحو استفاده کنند. این مهارت به معلمان کمک می‌کند تا تعادل میان آموزش محتوای درسی و فعالیت‌های مشارکتی را برقرار کنند و به دانش‌آموزان فرصت یادگیری عملی و کاربردی را بدهند. حل تعارض نیز یکی دیگر از مهارت‌های کلیدی است که تأثیر آن در حرفه‌گرایی آموزشی قابل توجه است. در هر کلاس، ممکن است اختلاف نظرها و چالش‌هایی پیش بیاید. معلمان با داشتن مهارت‌های حل تعارض می‌توانند فضای یادگیری را به گونه‌ای مدیریت کنند که توجه به همکاری و درک متقابل بیش از تنش و تضاد وجود داشته باشد. این مهارت به آن‌ها این امکان را می‌دهد که به جای افزایش تنش، به حل مسائل به شکل سازنده تمرکز کنند و این امر به افزایش رضایت در کلاس و بهبود روند یادگیری کمک می‌کند. آموزش مداوم این مهارت‌ها برای معلمان ضروری است. شرکت در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی اختصاصی می‌تواند به تقویت مهارت‌های نرم آنان کمک کند. این شناخت و پرورش مهارت‌ها به معلمان اجازه می‌دهد تا به‌طور مؤثرتری در نقش خود ظاهر شوند و زمینه‌های یادگیری و رشد متناسب با نیازهای دانش‌آموزان را فراهم آورند. در کل،

مهارت های نرم به عنوان رکن اصلی در حرفه گرایی آموزشی نه تنها به بهبود فرآیند یادگیری کمک می کنند، بلکه موجب افزایش رضایت و توانمندی معلمان نیز می شوند و در نهایت به ارتقای کیفیت کلی آموزش منجر می گردند.

منابع و مآخذ

۱. Darling-Hammond, L., Cobb, V., & Bullmaster, M. (۲۰۲۱). Professional Development Schools as Contexts for Teacher Learning and Leadership ۱. In Organizational learning in schools (pp. ۱۴۹-۱۷۵). Taylor & Francis.
۲. de Jesus Paniza, A. C., Mendes, T. B., Viana, M. D. B., Thomaz, D. M. D., Devedzic, V., Tomic, B., Jovanovic, J., Kelly, M., Milikic, N., Dimitrijevic, S., ... & Sevarac, Z. (۲۰۱۸). Metrics for students' soft skills. Applied Measurement in Education, ۳۱(۴), ۲۸۳-۲۹۶.
۳. Dogan, A. (۲۰۲۱). A Study on the Soft Skills of Pre-Service Teachers. International Journal of Progressive Education, ۱۷(۴), ۳۵-۴۸.
۴. Espina-Romero, L. C., Franco, S. L. A., Conde, H. O. D., Guerrero-Alcedo, J. M., Parra, D. E. R., & Ramírez, J. C. R. (۲۰۲۳). Soft skills in personnel training: Report of publications in scopus, topics explored and future research agenda. Heliyon, ۹(۴).
۵. Ezzaidi, M. (۲۰۲۴). Soft skills for employment in Morocco: A value over or equal to the technical know-how?. Journal of Digital Sociohumanities, ۱(۱), ۱۲-۲۳.
۶. Gashimova, M., Segol, R., Batrak, Y., Tsopa, N., Murakhovskyy, S., & Harmash, O. (۲۰۲۲). Soft skill in it students training.

۷. Groh, M., Krishnan, N., McKenzie, D., & Vishwanath, T. (۲۰۱۶). The impact of soft skills training on female youth employment: evidence from a randomized experiment in Jordan. *IZA Journal of Labor & Development*, ۵, ۱-۲۳.
۸. Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (۲۰۲۰). The economic impacts of learning losses.
۹. Hautamäki, J. (November ۲۰۱۵). The search for Non-Hard Skills – Learning to Learn as a Key Competence Finnish Framework and Empirical Data. Speech at “Soft Skills and their role in employability – New perspectives in teaching, assessment and certification”, workshop in Bertinoro, FC, Italy.
۱۰. Ivanova, T., & Streltsova, Y. D. (۲۰۲۰). The role of the Hague conference on private international law in the unification of private international law.
۱۱. Joshi, M., Joshi, T., & Rangaswamy, N. (۲۰۱۸, April). Scaling classroom IT skill tutoring: a case study from India. In *Proceedings of the ۲۰۱۸ CHI conference on human factors in computing systems* (pp. ۱-۱۲).